

[לעיל] **במאן** דאמר אין בחומושו. ולמד אין זו קשה וכן נמי איתמוצ לעיל: **וכי** עשו דבריהם כש"ל תורה. אע"ג דכנמה מקומות) עשו אפי' יותר משל תורה היינו היכא דשייך לקנוס כדי לעשות סייג אבל הכא אפילו בתרומת מעשר ודאי לא היה שייך לתקנס חומש אם לא שאמרה תורה ולכך לא היה לקנוס כשל דמאי ומשני דה"ל עשו הולד ממזר אע"פ שאין סגרה אלף משום דבאשת איש הולד ממזר:

ולא אמר בפני נכתב ונחתם. נכתב לא נקט אלף משום רבנן דלר"מ אין לרין לומר נכתב (ט"ד) ר"מ יהודה (ט"ז) אמר היה ר"מ אפי' מלאו באשפה כשר:

וחכמים אומרים אין הולד סבור. מדלג קאמרי רבנן לא תאל דעדיפא טפי מכלל דכנירא לכו דלאל אע"ג דאין הולד ממזר: **ביצד** יעשה. פירוש לרבנן כינא יעשה אם ניסת שלא יטעך להוציא אי נמי לר"מ כינא יעשה קודם שניסת ולא יטעך גט אחר אבל אחר שניסת אין נראה לר"מ שיהיה שום תקנה:

יטלנו הימנה. וא"ת ויאמר בפני נכתב ונחתם בעדונו צידה וכי תימא לרין לומר קודם נתינה האמר צפרק קמא דגיטין (דף ה.) וסו) כגון שנתנו לה ולא הספיק לומר על שנתתה ויש לומר דלרין לומר אחר נתינה מיד שנתגרשה בעודם עסוקים בזהו עיני:

כסף ע"ה נחשת. וא"ת כיון דתנא דמתללים כסף על כסף אע"ג דאסור נודאי אפילו מדוחק כ"ש כסף על נחשת דשרי דאפי' נודאי מדוחק שרי דלאמר כסמון וי"ל אידי דתנא נחשת על פירות דפליגי זה רבי מאיר ורבנן תנא נמי כסף על נחשת דהוי נמי טבעא אפירא: **ויחזור** ויפדה. פרש"י כן לרין לעשות דבעינן זרית הכסף צידן וחכמים אומרים אם ירצה יעלה הפירות עמנן ופרין דזודאי אסור כסף על נחשת שלא מדוחק והכא גבי דמאי שרי וקשה לפירוש דכנמה מקומות ה"מ לאתוי

לרכוס פסוק כו'. ואם דרש לכל אטין וגמין ריבויין: **אם הווקקו** כיו דין לשון פרוטה. צין תוצע לתבע: **גומרין** אפילו בפסוק. אם חזר השני ותבעו פחות משה פרוטה קודם שעמדו צ"ד משם נוקקין לו: **מתני'** האוכל תרומה גדולה:

ותרומה מעשר. מעשר מן המעשר: **ותרומה מעשר של דמאי**. שהלוקח מעט הארץ לרין להפריש מספק. אבל תרומה גדולה של דמאי ליכא דלא חייבוהו חכמים להפריש כדאמרי:

בסוטה (דף מה.) לפי ששלח בכל גבול ארץ ישראל וראה שלא היו מפרישין אלא תרומה גדולה בלבד אלמא זרימין היו בה: **מוסף חומש**. כלל היו איקרו תרומה בתרומת מעשר כתיב (במדבר י"ח) והרמותם ממנו תרומת ה' בחלה כתיב (שם טו) חלה תרימו תרומה בצבאים כתיב (דברים י"ג) ותרומת ידך ואמר מר אלו צבאים (מכות ד' ח.) וכל הני חד יניחו דמשם אחד הן באין:

נעט רבעי. מוסף חומש בפדיונו דפדיון נעט רבעי קדש קדש גמר ממעשר נעט שני דקדושין (דף נ"ד) גבי נעט רבעי כתיב קדש הלויס (ט) וגבי מעשר כתיב כל מעשר הארץ מזרע הארץ וגו' (וי) והני מרי נמי חד חשיב להו דממד קרא נפקי דחומש בנעט רבעי לא כתיב אלא ממעשר יליף: שלו. דוקא נקט שאם חילל של אחרים אין מוסף חומש איש ממעשרו כתיב (ויקרא מו) **הקדשו**. ולא של אחרים. המקדיש כתיב:

הנהבט. כצונג דחייב קרבן מעילה וחומש: **גמ'** קשיא ליה לר"א. משנתינו היתה קשה לר"א צן פדת: **עש חכמים** חיווק. להוסיף על תרומת מעשר של דמאי חומש שאין הפרשתו אלא מדבריהם: **המציא** גט ממדינת הים. לאשה שעשאו בעלה שליח להוליכו לגרש הבריכוהו לומר בפני נכתב ונחתם והתס' מפרש לפי שאין צדיקין לשמה (ט"ז) ואין עדים מצוין לקיימו: **זולא**. מי שנשאה על ידי גט ז' מחללין אותה. גבי מעשר שני של דמאי קתני לה: **נחשת** על הפירות. ואפי' חוץ לירושלים: **ויחזור** ויפדה אם

הפירות. ויעלה הכסף לירושלים דכתיב (דברים יד) זרית הכסף: **וחי'א** יעלו פירות ויאלכו בירושלים. ולא הזיקוהו לכך לחזור ולחללן ואם רוצה מעלה הפירות עמנן דהקילו זו: **ומי מחללין** כו'. מסקנא דמיוכתא דאומרי רב ששת היא והכי קאמר שמענו לר"מ דמיקל בפדיון דמאי לחללו כסף על כסף נחשת ובמעשר ודאי מי מחללין כי האי גוונא אפילו כסף על נחשת דדמי לפדיון והתנן כו': **שנתערבו**. ורואה ליהנות בשל חולין: **מציא** **בסלע** **מעוה**. נחשת. מציא דדמי סלע ואומר כל מקום כו' ממלאו שתימן חולין והמעוה מעשר: **וכורר** אם היפה שבתן. ומחלל עליה המעות הללו ותהא היא מעשר והמעוה והסלע השני חולין כצראשונה: מפני

יחזור ויפדה הפירות והכ"א לרין להעלותו ופרין דשני שמואל דר"מ מחמיר בדמאי יותר מחכמים והכא מיקל טפי מחכמים אבל הא לא קשיא ליה אמאי מוסף חומש בתרומת מעשר של דמאי כודאי ובפדיון לא מחמיר דדוקא באכילה שעושה עבירה מחמיר בדמאי כמו זודאי אבל בפדיון שאינו עושה עבירה לא החמירו והוכרן להציא מחתימן דמתללין כסף על נחשת מדוחק דלא תימא כמו כן מיקל ר"מ זודאי וא"כ משה הוא דמאי לודאי כמו בתרומת מעשר לכך מיימי דגבי ודאי אין מחללין כסף על נחשת שלא מדוחק וא"כ קשה דהא מיקל בדמאי לגבי ודאי יותר מחכמים ואכ"כ ס"ל בסקמון דשמת ר"מ מחמיר גבי מיתה בדמאי כודאי יותר מחכמים וגבי לאו לא מחמיר כמו זודאי ורבנן אע"ג דמחמיר גבי לאו גבי מיתה דתרומת מעשר של דמאי אין נראה להם לקנוס חומש כדפ"ל דאפילו זודאי לא היה לקנוס אם לא שנתה תורה ומיהו קשה דגרסינן במשנה דמלמיה דר"מ ובלבד שיפדה הפירות וי"ל כך מחללין כסף על כסף אפילו לחזור ולפדות אותו הכסף על דבר אחר וכן נחשת על הפירות דומיא כמו שפירש כסף על כסף ובלבד שיפדה פירות שיהא דעמו מתחילה כשחלל נחשת על הפירות לחזור ולפדות הפירות אז מותר אבל אם היה אז דעמו להעלותם וגמלך לפדותן לרין להעלותן:

(א) מעילה י"ח. (ב) צ"ק ק"ג.
(ג) ופירושיו ע"ו. וי"ח.
(ד) גיטין ה' פ"ג. (ה) (ס"ג)
(ו) דמאי פ"א (מ"ב) ע"י
(ז) מעשר ס"ג. (ח) מעשר שני
פ"ב (מ"ו). (ט) ויקרא י"ג.
(י) ויקרא כ"ג. (יא) גיטין
כ"ג. (יב) ק"ד ויקרא מ"ו ממלקת
כמו או אין כ"ר טעמי
(יג) ויקרא כ"ג. (יד) (כמויות
פ"ג). (טו) (לד"ר נתן
פ"ג). (טז) (כמויות פ"ה.
גיטין ז' כ"ג. כ"ד.)

מוסף רש"י

יוציא. מי שנשאה בגט זה
(גיטין ה.) משום דלא
אמר לה כו' יוציא.
במיה והא גט כשר הוא
ונפיו נכתב ומשום דלא
אמר היו ולי ממזר (שם).

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

(א) דמאי פ"ה (מ"ג),
(ב) יבמות פט: קדושין מו:
ז"ב פל: קמג. תמורה ה'
(ג) דמאי פ"ה (מ"ז),
(ד) תמורה מ. לקמן מ"ו,
(ה) שטותה מ"ב: (ו) ופי'
(ז) מ"ס לקמן מ"ו: (ח) ונכר
בגמרא: ק"ב: (ט) ופי'
היטב מ"ס קדושין מו: ד"ה
אם ח"ט.

תורה אור השלם

1 ולא תשא עליו חטא
בהרימכם את הלבנו
ממנו ואת קדשי בני
ישראל לא תחללו ולא
תמותו: במדבר י"ח לב
2 לא תוכל לאלכל
בשעריך מעשר דגןך
ותירשך וצדריך ויבכרת
בקרך וצאנך וכל נדריך
אשר תדר ונדבתיך
ותרומת ידך:
דברים י"ב י'

הגהות הב"ח

(א) ש"י ד"ה מפני וכו'
ולא אמרו. ז"ב ע' כפי
ה"ש כפי' דמעשר שני
משנה ו' לדעה טעם זה
כטוב טעם וטעם אחר
על זה שאינו נטל היפה
כ"י ע"ש:

מוסף רש"י

ולא תשא עליו חטא
בהרימכם את הלבנו. הא
אם לא תרמו את המזבח
משאו טעם (יבמות פ"ג)
בהרימכם את הלבנו לא תשא
חטא הא אם תרמו את
הקדש שבו משאו טעם
(קדושין מ"ג): שלא עשית
מלוה מן המזבח ודברים
ב"ב קמ"ג: שהקדשה מקדש
כמו שהיא רע ואין מקנה
להחליפה ולא לחזור ולתרום
(שם פ"ד): אם אינו קדוש
נשיאת חטא למה. הא
לא עבד ולא מדי יחזור
ותרום מן היפה (שם ו' ופ"ט).
אלו דברים שאין להם
אונאה. אפילו קחן ביתר
מדמיהן (ב"מ י"ד). ונושא
שכר אינו משלם. גינה
ואנה הקמנה כי ליתמי
דכתיב אם נגב נגב ממנו
(שבתות מ"ג).

מפני שאמרו. כלומר לפיכך הזקיקוהו לכל אלה לחללו מחילה
במעוה וזכור ומחלל המעוה ולא אמרו (א) שיטול היפה שבהן ויאמר
אם זו של מעשר הרי טוב ואם זו של חולין הרי של מעשר מחוללת
על זו מפני שאמרו מחללין כסף על נחושת מדוחק אבל כסף
על כסף לאו דרך חילול הוא ואפי'
מדוחק נמי לא וכיון דאף כסף על
נחושת לא התירו אלא מדוחק
הלך לא שיקיים כן בזיון מעשר
הוא ועוד שהפרוטות מחלידות:
קטני מהם. גבי מעשר דלאי מדוחק
אין שלא מדוחק לא וכיון דאמר
כסף על נחושת מדוחק אין שלא
מדוחק לא וגבי דמאי מנא מחללין
אלמלא לרי מאיר לא עשו צו חזוק:
מחמיר הוא באכילתו. של מעשר
שני של דמאי ומתני' באכילה קאי:
לא הסיירו למכור דמאי. לא התירו
למכור הלוקח דמאי שימכרנו לאחריס
עד שיעשר: **אלא לסיטון בלבד.**
סיטון חכר לא הריכיהו לעשר אלא
מוכרו כשהוא דמאי והלוקחו ממנו
יפירש מעשרותיו שהכל יודעין

לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד. וא"ת דנפרק הספיקה
(כ"ב דף פ"ט. ופ"ט) אמרין הלוקח ירק מן השוק כו' גמר
בלבו לקנות קנה ונתחייב במעשר ואי אפשר להחזירו אלא א"כ
יעשר אלמלא אין מוכרין דמאי לעם הארץ וי"ל דהכא איירי למכור
לחצר וכו' וי"ל כמו שהתירו להאכיל
לעניים ולאכסנאים דמאי כך התירו
למכור לסיטון ולבנה הבית כשמוכרה
בנחמה גסה:
הלוקח מן הנחתום. הכי איתא
מתני' דמאי פ"ה הלוקח
מן הנחתום מעשר מן החמה על
הזונת ומן הזוננת על החמה ואפי'
מדפוסים הרבה דברי ר"מ רבי
יהודה אוסר שאני אומר חטים של
אנש היו משל אחד ושל היום משל
אחר הלוקח מן הפלטור מעשר מן
כל פסוס ודפוס דברי רבי מאיר
רבי יהודה אומר מאחד על הכל
והשתא קשה מאי קאמר בשלמא מן
הזוננת כו' אלא מדפוסים הרבה
קשה טפי דמיקל מרבי יהודה דרבי
יהודה אוסר אבל מדפוסים הרבה
לא פליג דקתני שאני אומר חטים
של אנש היו משל אחד משמע דלא
פליג אלא אלווננת ועוד דאפילו
בפלטור דאסר ר' מאיר שרי ר'
יהודה מאחד על הכל כ"ש בנחתום
וי"ל דה"פ דמתניתין הלוקח מן
הנחתום מעשר מן החמה על הזוננת
אפילו הן החמה והזוננת מדפוסים
הרבה דברי ר"מ ר' יהודה אוסר
בלזוננת על החמה היכא שהם
מדפוסים הרבה שאני אומר של
אנש דהיינו הזוננת משל אחד כיון
דאיכא נמי דפוס משונה משל היום
והשתא פריך שפיר בשלמא לזון
וחמה מדפוס אחד דרבי אילעאי
דשרי דיעביד נדואי ולך דמאי
מעשר אף לכתילה אלא כשהחמה
וזוננת מדפוסים הרבה אלא שרי
הלא רבי יהודה אוסר אלמלא
רבי מאיר מיקל טפי מרבנן ורבינא
ידע שפיר דאסר ר"מ בפלטור משום
דמתיר ותלת זבין אלא דמ"מ פריך
מכא דמיקל ר' מאיר מרבנן ואיני
משני דלאו צקולא וחומרלא תלי טעמא
דר"מ אלא דרגילות ומנהג דנחתום
מחד גבירא זבין ולוקח פעמים ב'
מיני תבואות והכל דאחד ועושה
אותם בשני דפוסין כדי לידע איזו
מתבואה רעה ואיזו מעובה ורבי
יהודה סבר כיון שהיא חמה ולזוננת

וגם הדפוסים משונים מוכח מילמא דמשני בני ארס לקח אבל בשנינו
של דפוסים אחד אפי' בפלטור לא חייש רבי יהודה: **נשיאות חטא**
א"מ. ואם תאמר דלמא נשיאות חטא משום דאזכרו בלא הפרשה
אחרת וי"ל דמשמע קרא דהפרשה גרידא הוי נשיאות חטא(א):
ילאו

אם ח"ט.

מפני שאמרו מחללין אותו כסף על נחשת

מדוחק לא שיקיים כן אלא שחוזר ומחללין
על הכסף קתני מיהת מחללין מדוחק
מדוחק אין שלא מדוחק לא אמר רב יוסף
אע"פ שמיקל רבי מאיר בפדיונו מחמיר הוא
באכילתו דתניא לא התירו למכור דמאי
אלא לסיטון בלבד ובעל הבית בין כך ובין
כך צריך לעשר דברי ר' מאיר וחכ"א אחד
הסיטון ואחד בעל הבית מוכר ושולח
לחבירו ונותן לו במתנה ואינו חושש מתיב
רבינא ^אהלוקח מן הנחתום מעשר מן
החמה על הזוננת ומן הזוננת על החמה
ואפי' מדפוסים הרבה דברי ר"מ בשלמא מן
הזוננת על החמה כדרכי אילעאי ^בדא"ר
אילעאי מנין לתורם מן הרעה על היפה
שתרומתו תרומה שנאמר ו'לא תשא עליו
חטא בהרימכם את הלבנו ממנו אם אינו
קדש נשיאת חטא למה ימכא לתורם מן
הרעה על היפה שתרומתו תרומה אלא
אפי' מדפוסים הרבה ליחוש דלמא אתי
לאפרושי מן החיוב על הפטור ומן הפטור
על החיוב אמר אביי ר' אלעזר שפיר קא
קשיא ליה ושמואל לא שפיר קא משני ליה
דקשיא ליה לר' אלעזר מיתה דבידי שמים
ומשני ליה שמואל מיתה ב"ד דלמא שאני
מיתה ב"ד דחמירא ורב ששת לא שפיר קא
מותיב ליה דקאמרי אינהו מיתה ומותיב
רב ששת לאו דכתיב ^גלא תוכל לאכול
בשעריך ולמאי דמותיב רב ששת רב יוסף
שפיר קא משני ליה אלא רבינא עד
דמותיב מנחתום לסייע ליה מפלטור דתנן
^דהלוקח מן הפלטור מעשר מן כל דפוס
ודפוס דברי ר"מ אלא מאי אית לך למומר
פלטור מתרי תלתא גברא זבין נחתום נמי
מחד גברא הוא זבין רבא אמר שמואל
שפיר קא משני ליה שם מיתה בעולם:
מתני' ^האלו דברים שאין להם אונאה
^והעבדים והשטרות והקרקעות וההקדשות
אין להן תשלומי כפל ולא תשלומי
ארבעה וחמשה ^זהשומר חנם אינו נשבע
ונושא שכר אינו משלם ^חרבי שמעון אומר
קדשים

זה המכר שטרות לגבות חוב שכתבו ויטלו לעלמו: וההקדשות
ארבעה וחמשה. אם טבח או מכר. ומשום הקדשות דאילו עבדים ושטרות וקרקעות לא שייך למימר דאילו תשלומי
ארבעה וחמשה אינה נהגת אלא בשור ושה בלבד: אינו נשבע. שלא פשע שלא הזקיקתו תורה לישבע עליהן: אינו משלם. אם נגזבו ממנו:
קדשים

זה המכר שטרות לגבות חוב שכתבו ויטלו לעלמו: וההקדשות
ארבעה וחמשה. אם טבח או מכר. ומשום הקדשות דאילו עבדים ושטרות וקרקעות לא שייך למימר דאילו תשלומי
ארבעה וחמשה אינה נהגת אלא בשור ושה בלבד: אינו נשבע. שלא פשע שלא הזקיקתו תורה לישבע עליהן: אינו משלם. אם נגזבו ממנו:
קדשים

זה המכר שטרות לגבות חוב שכתבו ויטלו לעלמו: וההקדשות
ארבעה וחמשה. אם טבח או מכר. ומשום הקדשות דאילו עבדים ושטרות וקרקעות לא שייך למימר דאילו תשלומי
ארבעה וחמשה אינה נהגת אלא בשור ושה בלבד: אינו נשבע. שלא פשע שלא הזקיקתו תורה לישבע עליהן: אינו משלם. אם נגזבו ממנו:
קדשים

קמח א מ"י פ"ד מה' ז
מעשר שני הל' ז
סמג עשין קל':
קמח ב מ"י פ"ה מה' ז
מעשר הלכה ב:
ק"ג ג מ"י פ"ד מה' ז
מעשר הלכה ה ופי'
מה' בסוטה הל' א:
קנא ד מ"י פ"ה מה' ז
תרומות הל' ג
[טושי"ע י"ד ס"י שלא ספיק'
ז]:
קנב ה מ"י פ"ד מה' ז
מעשר הלכה ו:
קנב ו מ"י פ"ג מה' ז
תמורה הל' ח סמג
לאזין קט טושי"ע ח"מ ס"י
קנב ז מ"י פ"ב מה' ז
גריבה הל' א והל' ג
טושי"ע ס"י סמג עשין
ע"א:
קנב ח מ"י פ"ב מה' ז
שמיכות הלכה א
סמג עשין פט טושי"ע ח"מ
ס"י טו ספיק' לע וספיק' מ
ופי' לה ספיק' א ופי' של
ספיק' א:

זה המכר שטרות לגבות חוב שכתבו ויטלו לעלמו: וההקדשות
ארבעה וחמשה. אם טבח או מכר. ומשום הקדשות דאילו עבדים ושטרות וקרקעות לא שייך למימר דאילו תשלומי
ארבעה וחמשה אינה נהגת אלא בשור ושה בלבד: אינו נשבע. שלא פשע שלא הזקיקתו תורה לישבע עליהן: אינו משלם. אם נגזבו ממנו:
קדשים

זה המכר שטרות לגבות חוב שכתבו ויטלו לעלמו: וההקדשות
ארבעה וחמשה. אם טבח או מכר. ומשום הקדשות דאילו עבדים ושטרות וקרקעות לא שייך למימר דאילו תשלומי
ארבעה וחמשה אינה נהגת אלא בשור ושה בלבד: אינו נשבע. שלא פשע שלא הזקיקתו תורה לישבע עליהן: אינו משלם. אם נגזבו ממנו:
קדשים

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

(ב) [תורה כ: טל המנוח],
(ג) קדוש יא. בכורות
ה: נ: מעלה ד: תמורה
ט: ערכן טט: א) [תמורה
כ: ט: ד] [תמורה כ: ע"ש,
ט: גליל נו: ו) מהר"ם,
(ו) דף ס: א: (ז) י"ל
ממתימין (ט) דף ק: א:
(י) ופי' רש"י (ס) ופי' ע"ש
תוספות תמורה כ: ד"ה
בין למר כ' ועי' תוס' סט
ד"ה לא אמרו].

גליון הש"ס

תוס' ר"ה י"א וכו'
ואיני א"ם הפתאנה עין
לעל דף ג' ע"ב תוס' ד"ה
זבול:

מהו למינקט מינייהו ומיכל. כלומר אגידולין ידיהו לא מציעא לן שהרי
אפי' הוה עומר של אשתקד את הזרעים קודם שזרעו וזרעם קודם
העומר ולא השרישו הוה הגידולין אסורין עד שיצא עומר הבא כי קא
מיצעי ליה לנקוטי מן הזרעים שנקרקע ומיכל לאחר העומר: ושרינהו

מהו למינקט ומיכל מינייהו כמאן דשריין
בבדא דמי ושרינהו עומר או דלמא בטלינהו
אגב ארעא תיקו אמר רבא אמר רב חסא
בעי רבי אמי אונאה אין להם ביטול מקח
יש להם או "אין להן אמר ר"ג הדר אמר
רב חסא פשיט ר' אמי אונאה אין להם
ביטול מקח יש להם ר' יונה אמר (א) אהקדשות
ר' ירמיה אמר אוקרקעות ותרווייהו משמיה
דר' יוחנן אמרו אונאה אין להם ביטול מקח
יש להן מ"ד אהקדשות כ"ש אוקרקעות
מ"ד אוקרקעות אבל אהקדשות לא כדשמואל
(ב) דאמר שמואל דהקדש שוה מנה שחיללו
על שוה פרוטה מחולל תנן התם (ג) יאם היה
קודש בעל מום יצא לחולין וצריך לעשות
לו דמים א"ר יוחנן (ד) יצא לחולין דבר תורה
וצריך לעשות לו דמים מדבריהם ור"ל
אמר אף צריך לעשות לו דמים מן התורה
במאי עסקינן אילימא בכדי אונאה בהא
לימא ר"ל צריך לעשות לו דמים דבר תורה
והתנן (ה) אלו דברים שאין להם אונאה
הקרקעות והעבדים והשטרות וההקדשות
אלא ביטול מקח בהא לימא רבי יוחנן
צריך לעשות לו דמים מדבריהם והא"ר יונה
אהקדשות ורבי ירמיה אמר אוקרקעות
ותרווייהו משמיה דר' יוחנן אמרי אונאה אין
להם ביטול מקח יש להם לעולם בביטול
מקח ואיפוך דרבי יוחנן לר"ל ודר"ל לרבי
יוחנן במאי קמיפלגי בדשמואל דאמר
שמואל הקדש שוה מנה שחיללו על שוה
פרוטה מחולל מר אית ליה דשמואל ומר
לית ליה דשמואל איבעית אימא דכולי
עלמא אית להו דשמואל והכא בהא
קמיפלגי מר סבר שחיללו אין לכתחלה
לא ומר סבר אפילו לכתחלה איבעית
אימא לעולם בכדי אונאה ולא תיפוך
ובדרב חסדא קמיפלגי דאמר מאי
אין להם אונאה אינן בתורת אונאה
דאפי'

אמר ר"ג הדר א"ר חסא אונאה אין להן ביטול מקח יש להם. משמע
דרב נחמן לא פליגי ארז חסא רבו וקשה לר"ת דבפי' המקבל
(לקמן דף קמ. ושם) אמרינן וכן דר' וזוה ק' סבור מינה כו' אמר
רב נחמן אין אונאה לקרקעות אלמא אפי' ציטול מקח אין להם ותיכר
ר"ת דאין אונאה עד פלגא אבל מפלגא
ואילן מיקרי ציטול מקח יש להם
ואתי שפיר הוה דתנן (לעיל דף נו:)
רבי יהודה אומר אף המוכר בהמה
ומרגלית אין להם אונאה ומפרש
בגמרא עד כדי דמיהם מדקאמר
אף משמע דקרקעות נמי אית להו
האי שיעורא ובפרק אלמנה מונית
(כמויות דף ע"ט: טז:) תנן שום הדיינין
שפחתו שותו או הויתרו שותו מכרס
על רש"י אומר מכרס קיים ומפרש
התם (ט) דמכרס קיים עד פלגא:
יצא לחולין בו' למ"ד צריך לעשות
לו דמים מדבריהם י"א לחולין
הכל אבל מדרבנן צריך לשלם להקדש
אונאה ולמ"ד צריך לעשות לו דמים
דבר תורה דיש להקדש ציטול מקח
י"א לחולין כנגד המעות שנתן והשאר
יתחלל דמיהם שישלם וקמ"ל דלא
אמרינן כיון שיש להקדש ציטול מקח
יצטל הפדיון ולא י"א לחולין כלל
כמו בהדיא דהמקח בטל והיינו
טעמו משום דבהדיא המאנה חזר
משום שאינו רוצה להחזיר האונאה
והאפילו אם המתאנה פוטרו מלהחזיר
מ"מ שניהם חורים כיון שהמתאנה
היה יכול לצא לדי הפקד אם לא
ירגיש ויחזור בכדי שיראה אבל הקדש
המתאנה אינו יכול לצא לדי הפקד
כשידע המתאנה שאינה הקדש לא יוכל
ליהנות עד שיוסיף על דמיו כדי שיוי
וע"כ צריך להוסיף ולא יוכל לחזור
דאפי' מחייב להקדש בטעות מפקד
כדאמרינן ציט נטולין (נ"ב דף קנב:
ושם ד"ה ולא) לא תשיימה את
דאמירתו לגבוה ממסירתו להדיע
כ"ש כאלן שיתחייב להוסיף אע"פ
שטעה והיה סבור שיתחלל בכך כל
ההקדש ולא יטכר להוסיף כי מ"מ
נתרצה לשוה צוהו ולא נתכוון משתמט
לאנות ההקדש ואינו יכול לחזור ולכך
אין שניהם חורים: והאמר רבי
יונה אהקדשות. ציטול מקח יש להם
ולא היה יכול לתוך דציטול מקח
יש להם מדרבנן דאם כן מאי
צריך ציטול מקח דאונאה נמי צריך
להוסיף דמים מדרבנן מדפרין אי
צאוהא בהא לימא ר"ל דבר
תורה אבל לרבי יוחנן דאמר מדבריהם אחי ליה שפיר ולעיל נמי
אמר יד הקדש על העליונה אפילו צאוהא ועוד אי ציטול מקח
דקאמר ר' יונה מדבריהם א"כ נטכר לומר דלמ"ד אין להם ציטול
מקח היינו אפילו מדרבנן א"כ להשלים דמים וצדיא קמני דלרין
לעשות לו דמים ולעיל) יד הקדש על העליונה: וומר סבר אפי'
בבתחילה. תימה דבפי' המקדש שדכו (ערכין דף טז.) אומר כי אמר
שמואל שחללו לכתחילה מי אמר ובפי' דפסנתרין (דף טז:) אמר
דבשמות הקדש צעינן ט' וכהן ולעולם הצעלים קודמין שמוסיפין
חומש אלמא מחזירין אחר ריות הקדש ו"ל דה"פ שחללו אין שנתכוון
לחללו פחות מדמיו שצבר זה אסור לעשות ואין צריך להשלים
אלא מדרבנן אבל לכתחילה עשה דבר שמוטר שנתכוון לחללו
שזה צוה וטעה ונמצא שהקדש שוה יותר ישלים מן התורה
ומר סבר אפילו לכתחילה לא ישלים אלא מדרבנן אף על פי
שנתכוון שזה צוה אבל בזמנך ל"כ אסור לאנות ההקדש (ט):
דאפילו

איכא ציטול מקח דאונאה נמי צריך
להוסיף דמים מדרבנן מדפרין אי
צאוהא בהא לימא ר"ל דבר
תורה אבל לרבי יוחנן דאמר מדבריהם אחי ליה שפיר ולעיל נמי
אמר יד הקדש על העליונה אפילו צאוהא ועוד אי ציטול מקח
דקאמר ר' יונה מדבריהם א"כ נטכר לומר דלמ"ד אין להם ציטול
מקח היינו אפילו מדרבנן א"כ להשלים דמים וצדיא קמני דלרין
לעשות לו דמים ולעיל) יד הקדש על העליונה: וומר סבר אפי'
בבתחילה. תימה דבפי' המקדש שדכו (ערכין דף טז.) אומר כי אמר
שמואל שחללו לכתחילה מי אמר ובפי' דפסנתרין (דף טז:) אמר
דבשמות הקדש צעינן ט' וכהן ולעולם הצעלים קודמין שמוסיפין
חומש אלמא מחזירין אחר ריות הקדש ו"ל דה"פ שחללו אין שנתכוון
לחללו פחות מדמיו שצבר זה אסור לעשות ואין צריך להשלים
אלא מדרבנן אבל לכתחילה עשה דבר שמוטר שנתכוון לחללו
שזה צוה וטעה ונמצא שהקדש שוה יותר ישלים מן התורה
ומר סבר אפילו לכתחילה לא ישלים אלא מדרבנן אף על פי
שנתכוון שזה צוה אבל בזמנך ל"כ אסור לאנות ההקדש (ט):
דאפילו

כדי דמי הקדש: י"א לחולין דבר תורה. ואפי' אין זו יפה כמותה כדאמר
דאמעט מחוואה: אף צריך לעשות לו דמים דבר תורה. דגבי הקדשות
ערכך כתיבא בכולהו וקסבר ערכך שוויו משמע. ור' יוחנן סבר ערכך
כל דמים שיערכוהו משמע ליה אם זול אם יוקר: והא"ר יונה אהקדשות
כו'. לר' יונה קשיא דרבי יוחנן ארבעי יוחנן: ואיפוך. אליבא דר'
יונה. אבל אליבא דרבי ירמיה לא תיפוך דהא לר' ירמיה אליבא דרבי
יוחנן הקדשות אין להם ציטול מקח דמ"ד אוקרקעות אבל אהקדשות
לא כדשמואל. וה"ו איתא בתמורה (ו) לרבי יונה איפוך וקמיפלגי ר"ל
ור' יוחנן מ"ד אין להן ציטול מקח אית ליה דשמואל דכיון דאימעט
מחוואה לא שנה שותו לא שנה יתר משמות דאילו גבי הדיעט
אמרינן טעה אבל בהקדש ליכא למימר טעות: ומר ליה דשמואל.
קסבר כיון דאיכא יתר משמות לאו דרך מקח הוא וכיון דלגבי מקח
לאו מיד הוא גבי חילול נמי לאו מידי עבד: שחיללו אין. דהא
אימעט מחוואה לא שנה גדולה ולא שנה קטנה: לכתחילה לא.
ודבר תורה דערכך שוויו משמע: ומר סבר אפי' לכתחילה. ערכך
כל דהו משמע הלכך לאפקועי אסוריה ואפילו מדרבנן שרי ומייהו
לאחר ומן ישלם: לעולם בכדי אונאה. וקאמר דבר תורה ואפילו
בכדי אונאה לר' לעשות דבר תורה: ולא חשוך. דאי חשוך. ואלא מפקח
להן אונאה דמתני' כרב חסדא דפחות מכדי אונאה חזר מל"ר יוחנן אונאה אין להן ציטול מקח יש להן מכלל דאונאה אין להן
דקאמר אין מחזירין להן אונאה הוא. אבל ר"ל כי מותנת ליה (ט) ממתימא מוקי לה כרב חסדא: מאי אין להן אונאה. דגבי הקדשות
דאפילו

קסב א מ"י פ"ג מהל'
מכירה ה"ל ח סגמ
לאון קט טו"ע ח"מ ס'
כח סעיף כט וע"ש נתימ':
קסב ב מ"י פ"ג מהל'
ערכין הלכה ח ורכ'
אלפס ע"ז פ"א דף ע"ג:
קסב ג מ"י פ"ג מהל'
תמורה ה"ל א ב:

מוסף רש"י

מהו למינקט. לנקוט מהן
קודם השרשון. (מנחות
סג.) ושרינהו עומר.
דלא דלמקו ולא לאו אסורין
עד שיצא עומר הבא,
בגידולין מיירי, או דלמא
בגידולין אגב ארעא וכי
לקוט ליה כגידולין דמי
(טו.) שחיללו על שוה
פרוטה מחולל. דאין
אונאה להקדש. דמכבי א"ס
את אחיו ואשמעינן שמואל
דכי היכי דאימעט מחוואה
אימעט נמי מציטול מקח
(קדושין י"א.) וצריך
לעשות לו דמים. שחא
חומש על חולין שוה כמותה
של הקדש שהוא מחלל עליה
ולא יתאנה להקדש. (תמורה
כ.) יצא לחולין דבר
תורה. דלאמרינן בפרק
המנוחות והקטנים (כא.)
ואם כל בהמה טמאה,
בבעלי מומין שנפדו הכתוב
מדבר (שם) (כ.)
מדבריהם. דמתי' אין
אונאה להקדש דמכבי אל
חוטו א"ס את אחיו, ולא
הקדש (שם.) לעשות לו
דמים מן התורה. רב
חסדא מפרש לה לקמן
(שם.) בכדי אונאה. דלא
תתאנה אלא שותו (שם.)
ביטול מקח. שנתאנה
יותר משמות (שם.) ביטול
מקח יש להם. שאם
תתאנה יותר משמות חזר
לר' יונה קשיא דר' יוחנן
אדר' יוחנן (שם) (כ.)
ואיפוך כו'. ר' יוחנן אמר
צריך לעשות דמים דבר
תורה ור"ל אמר מדבריהם
(שם.) דבריו עלמא אית
להו דשמואל. ופי'
דקמטין לחולין דהא
מחיל. לומר אם היה
דבעו לאנות ההקדש וחללו
דמים דהי מתחללין. אבל
לפי אמר ר"ל צריך לעשות
דמים דבר תורה משום
דאינו לא מצינו לחללו
דמים שנתוין אלא סבור
שהי החולין ציין את דמי
ההקדש, ור' יוחנן סבר בכך
מחטין לחללו (שם.) בכדי
אונאה. דלא נתאנה אלא
שותו (שם.) ולא תיפוך.
לפי דר' יוחנן ור"ל
ואלמא קיימי ובעטול מקח
לא איירי דקא קשיא לך
ל"ל ממתי' דללו דברים,
לא קשיא. דהאי מתרן לה
ר"ל דבר חסדא. דאפילו
פחות משמות חזר, וה"ק
קא א"ס את אחיו הוא
דבשיעור שותו משלם פחות
משמות לא משלם, הא
הקדש אפילו פחות מכדי
אונאה חזר, והיינו דבר
תורה דקאמר ר"ל לעיל. ור'
יוחנן מוקי
כמשמעותיה. אבל בציטול
מקח לא איירי בלל ר' יוחנן
ולא מוקי לא לר' יונה ולא
לר' ירמיה (שם.)